

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Covid-19 ietekme uz narkotiku tirgu un narkomāniju ES

Asoc. prof. Dr.med. Dzintars Mozgis

Slimību profilakses un
kontroles centrs

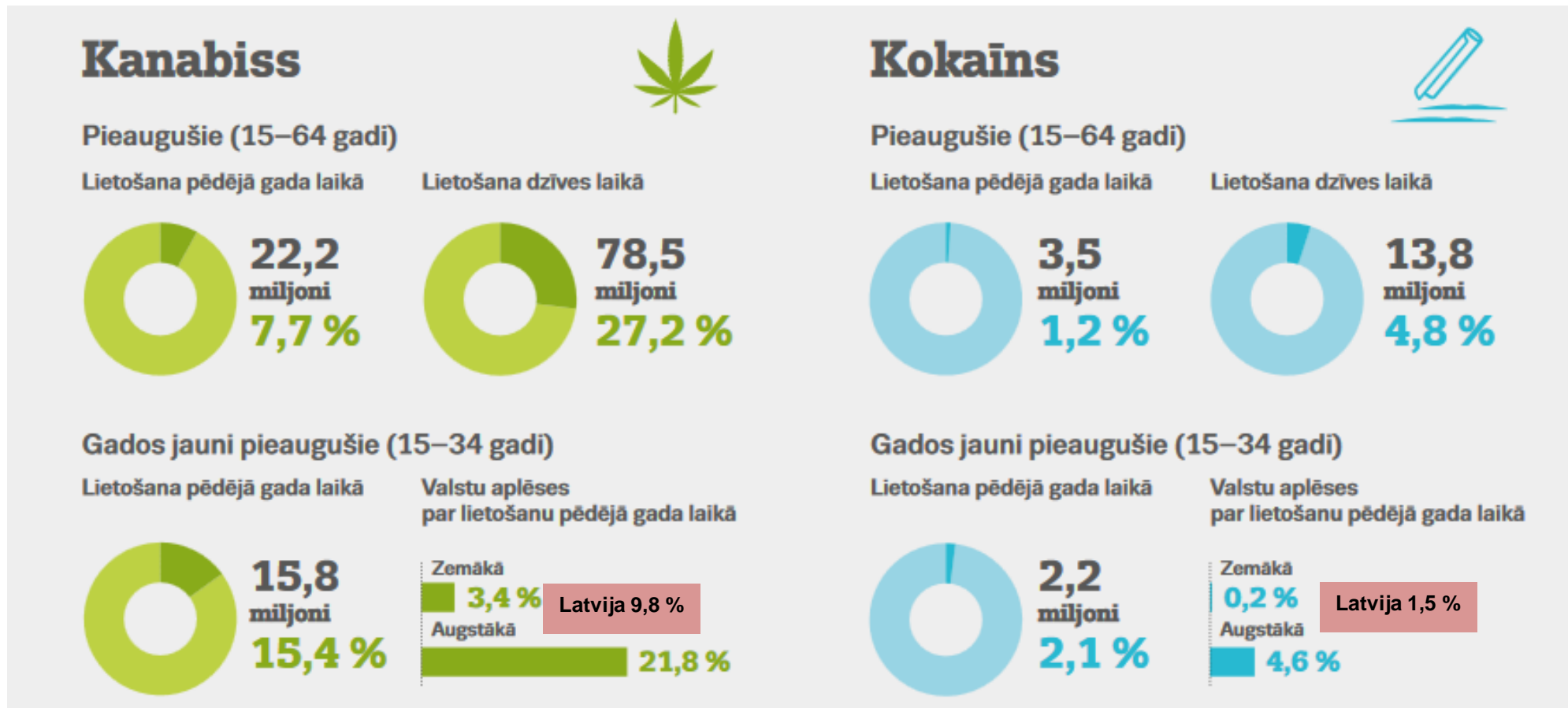
Līdz šim pamanītā Covid-19 pandēmijas ietekme

- Covid-19 pandēmija ir negatīvi ietekmējusi pētījumu lauka darba veikšanu
- Kopumā Eiropā 2020. gadā ārstēšanās uzsākšana narkomānijas dēļ ir samazinājusies par 14% salīdzinājumā ar 2019. gadu
- Ceļošanas ierobežojumiem varētu būt zināma ietekme uz narkotiku tirgu- īpaši marihuānas augiem no Rietumbalkāniem un sveķiem no Marokas
- Ir pieaugusi kanabisa produktu daudzveidība, īpaši pārtikas produkti ar augstu tetrahidrokanabinola (THC) saturu, kā arī bažas raisa ar sintētiskajiem kanabinoīdiem viltotie kaņepju produkti
- 2021. gada provizoriskie dati liecina, ka samazinājies to palīdzības meklētāju skaits, kuri par galveno problēmu minējuši kanabisu – bažas, ka iemesls varētu būt pieejamības ierobežojumi veselības aprūpei

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Kanabisa un kokaina lietošana 2020. gadā

Slimību profilakses un kontroles centrs

Kanabisa un kokaina lietošana 2021. gadā:

Ekonomiskā lejupslīde īpaši Rietum un Dienvideiropas valstīs Covid-19 īpaši veicinājusi nelielu kokaina devu izplatības pieaugumu īpaši starp maznodrošinātajiem

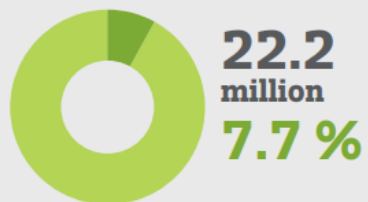
Pandēmijas sākumposmā kokaina lietošana samazinājās, taču jau 2021. gadā atgriezās pirmspandēmijas līmenī

Cannabis

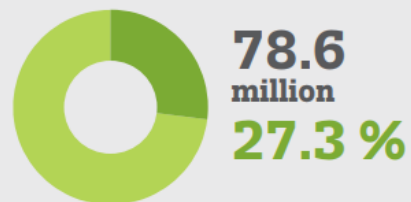

Adults (15–64)

Last year use

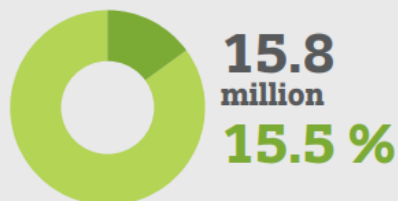

Lifetime use

Young adults (15–34)

Last year use

National estimates of use in last year

Latvija samzinājums no 9,8 % uz 8,2 %

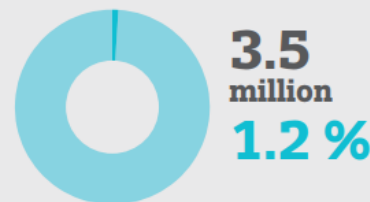
2007. gadā 4,7 %
2011. gadā 4 %

Cocaine

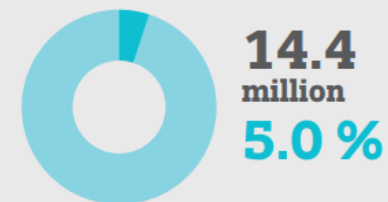

Adults (15–64)

Last year use

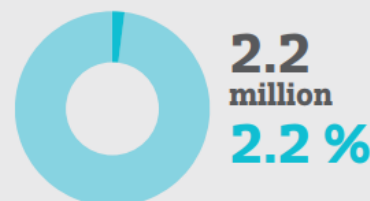

Lifetime use

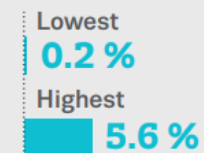

Young adults (15–34)

Last year use

National estimates of use in last year

Latvijā pieaugums no 1,5 % uz 2,2 %

Slimību profilakses un
kontroles centrs

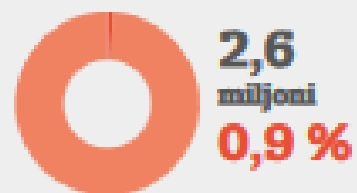
MDMA un amfetamīnu lietošana 2020. gadā

MDMA

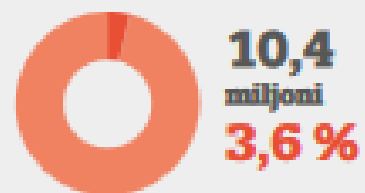

Pieaugušie (15–64 gadi)

Lietošana pēdējā gada laikā

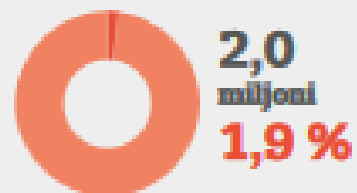

Lietošana dzīves laikā

Gados jauni pieaugušie (15–34 gadi)

Lietošana pēdējā gada laikā

Valstu aplēses
par lietošanu pēdējā gada laikā

Amfetamīni

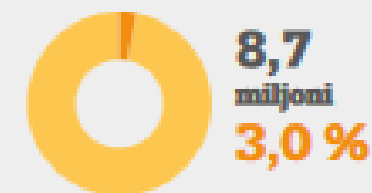

Pieaugušie (15–64 gadi)

Lietošana pēdējā gada laikā

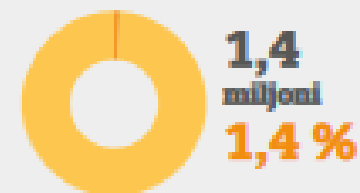

Lietošana dzīves laikā

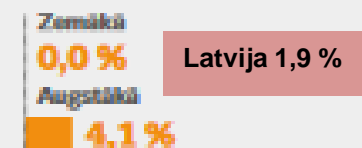

Gados jauni pieaugušie (15–34 gadi)

Lietošana pēdējā gada laikā

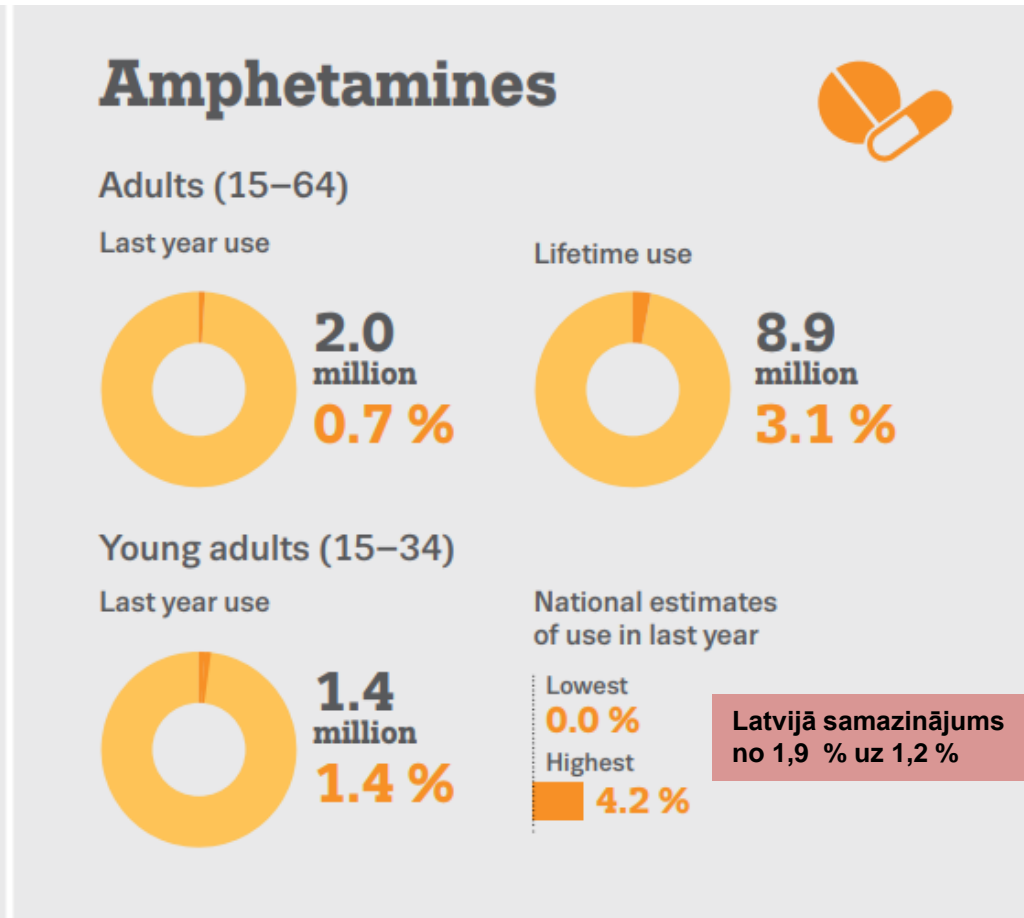
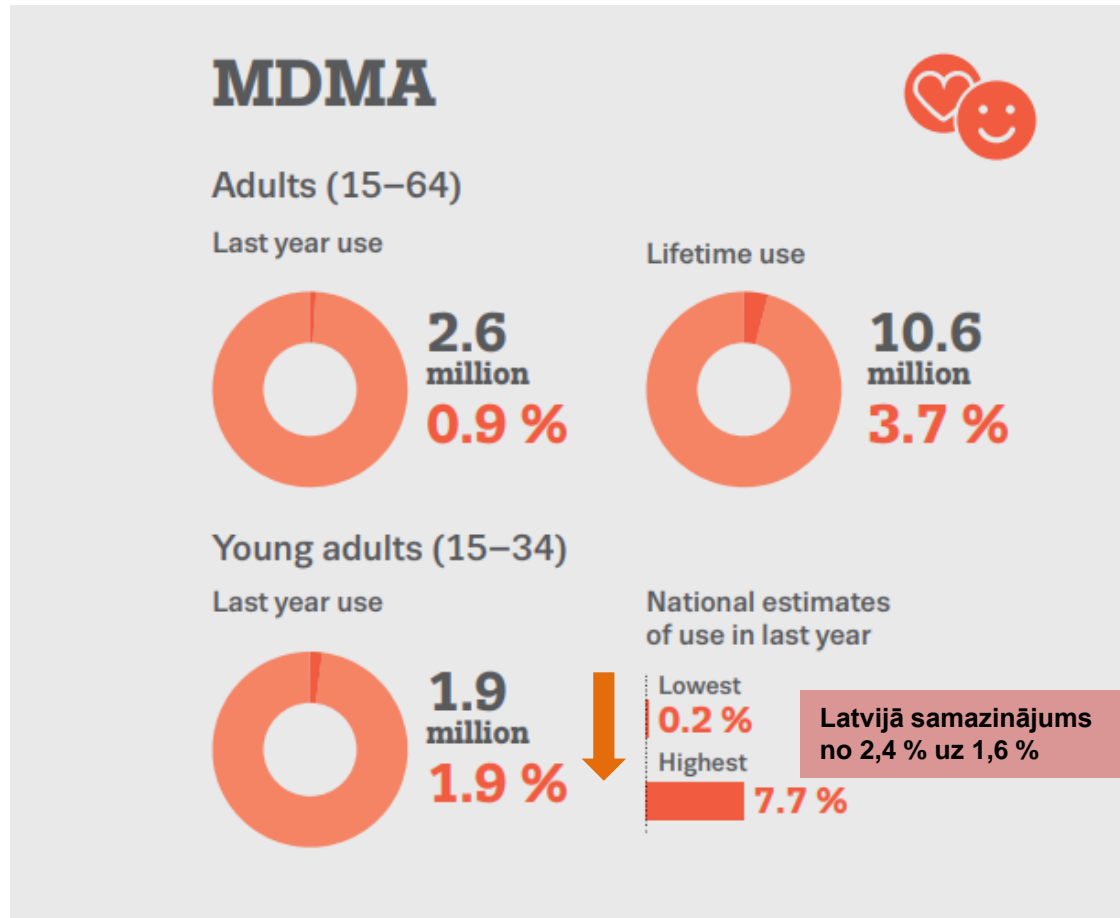
Valstu aplēses
par lietošanu pēdējā gada laikā

Slimību profilakses un
kontroles centrs

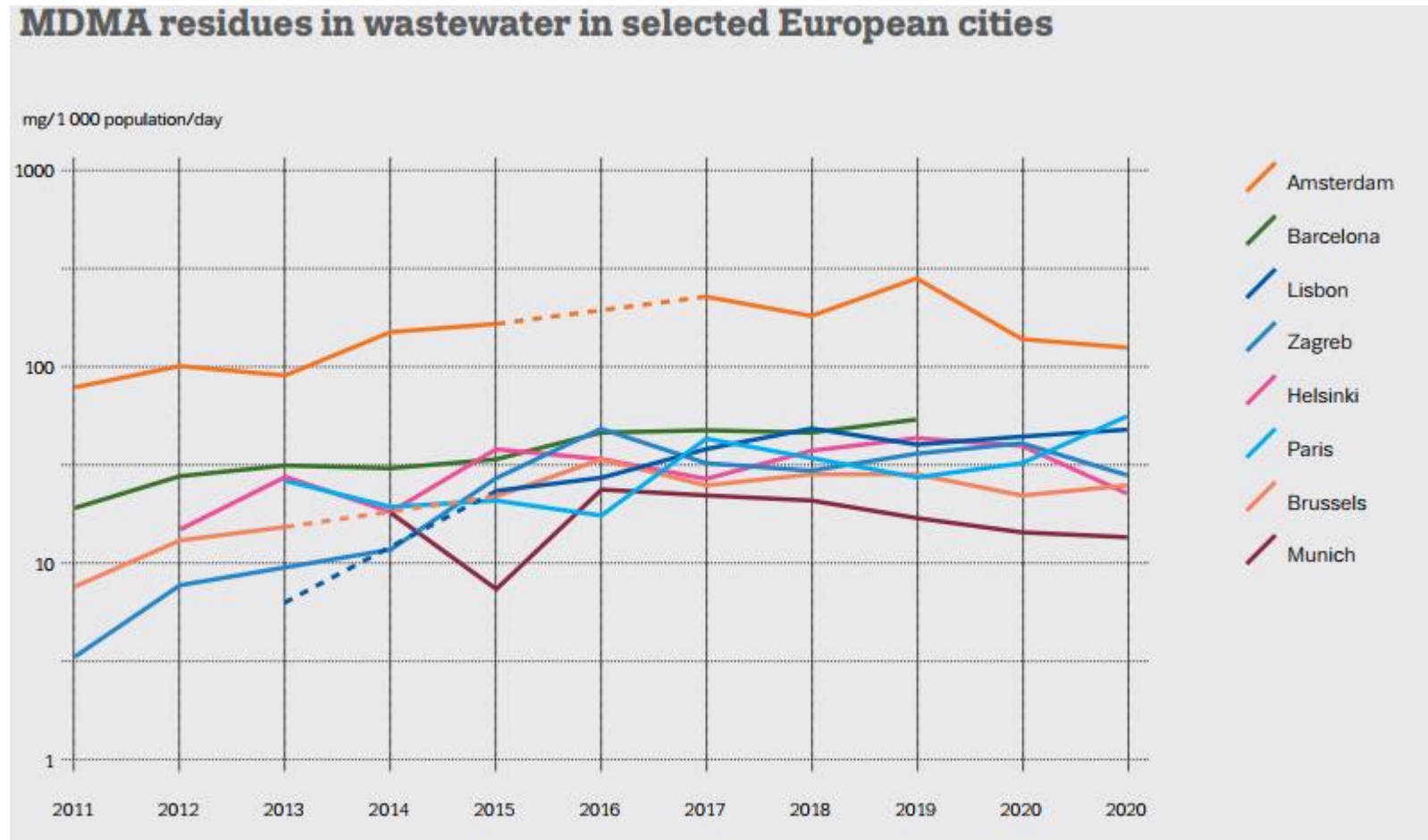
MDMA un amfetamīnu lietošana 2021. gadā – neskatoties uz nakts dzīves ierobežojumiem Covid-19, bažas raisa augstas koncentrācijas ekstazī tablešu pieejamība

Slimību profilakses un
kontroles centrs

MDMA metabolītu konstatēšana notekūdeņos izvēlētās Eiropas pilsētās pa gadiem

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Heroīna un citu opioīdu lietošana 2020. gadā

Heroīns un citi opioīdi

Augsta riska opioīdu lietotāji

1 miljons

510 000

opioīdu lietotāju 2019. gadā saņēma
aizstājējterapiju

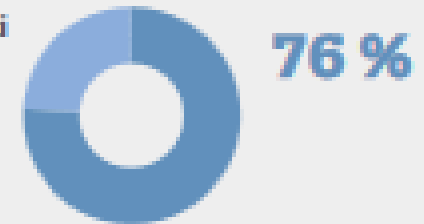
Narkotiku atkarības ārstēšanas
pieprasījumi

Primārā narkotika
aptuveni 26 % no
visiem narkotiku
atkarības
ārstēšanas
pieprasījumiem
Eiropas Savienībā

Letāli pārdozēšanas gadījumi

Opioīdi konstatēti
76 % letālu
pārdozēšanas
gadījumu

Latvija 49,4 % (399)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Heroīna un citu opioīdu lietošana 2021. gadā

Injicējamo narkotiku lietošana pēdējā desmitgadē Eiropā ir mazinājusies, tomēr ar asinīm pārnēsājamo slimību risks joprojām ir augsts – pastāv bažas, ka Covid-19 pandēmija mazināja kaitējuma mazināšanas pieejamību, t.sk. HIV un vīrusu hepatītu testēšanu

Heroin and other opioids

High-risk opioid users

1.0 million

514 000

opioid users received substitution
treatment in 2020

Drug treatment requests

Principal drug in
about 28 % of all
drug treatment
requests in the
European Union

28 % ↑

Fatal overdoses

Opioids were
found in
74 % of fatal
overdoses

74 % ↓

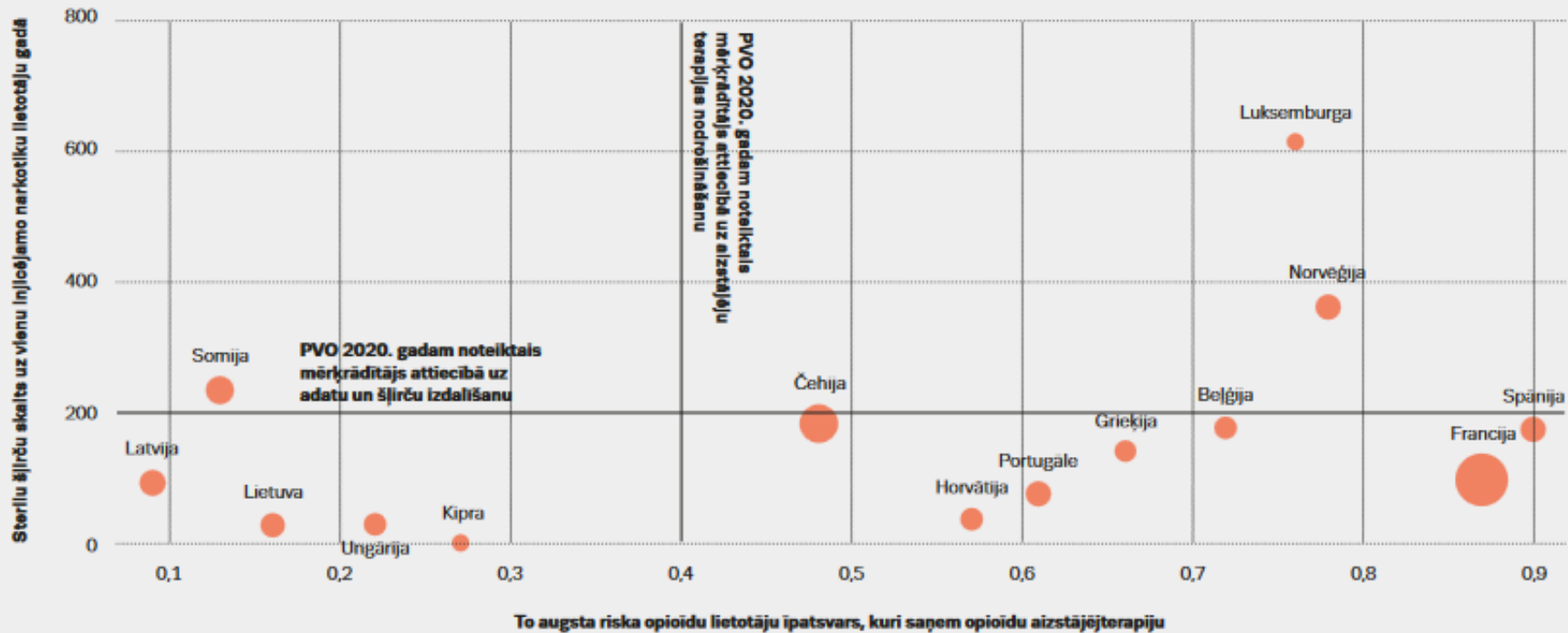
Latvijā bez izmaiņām 49,4 % (399)

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Šļirču izdalīšana un opiodīdu aizstājterapijas pieejamība 2020. gadā

Adatu un šļirču izdalīšanas un opiodīdu aizstājterapijas aptvērums attiecībā pret PVO
2020. gadam noteiktajiem mērķiem, 2019. gada vai jaunākās pieejamās aplēses

Injicējamo
narkotiku lietotāju
skaits

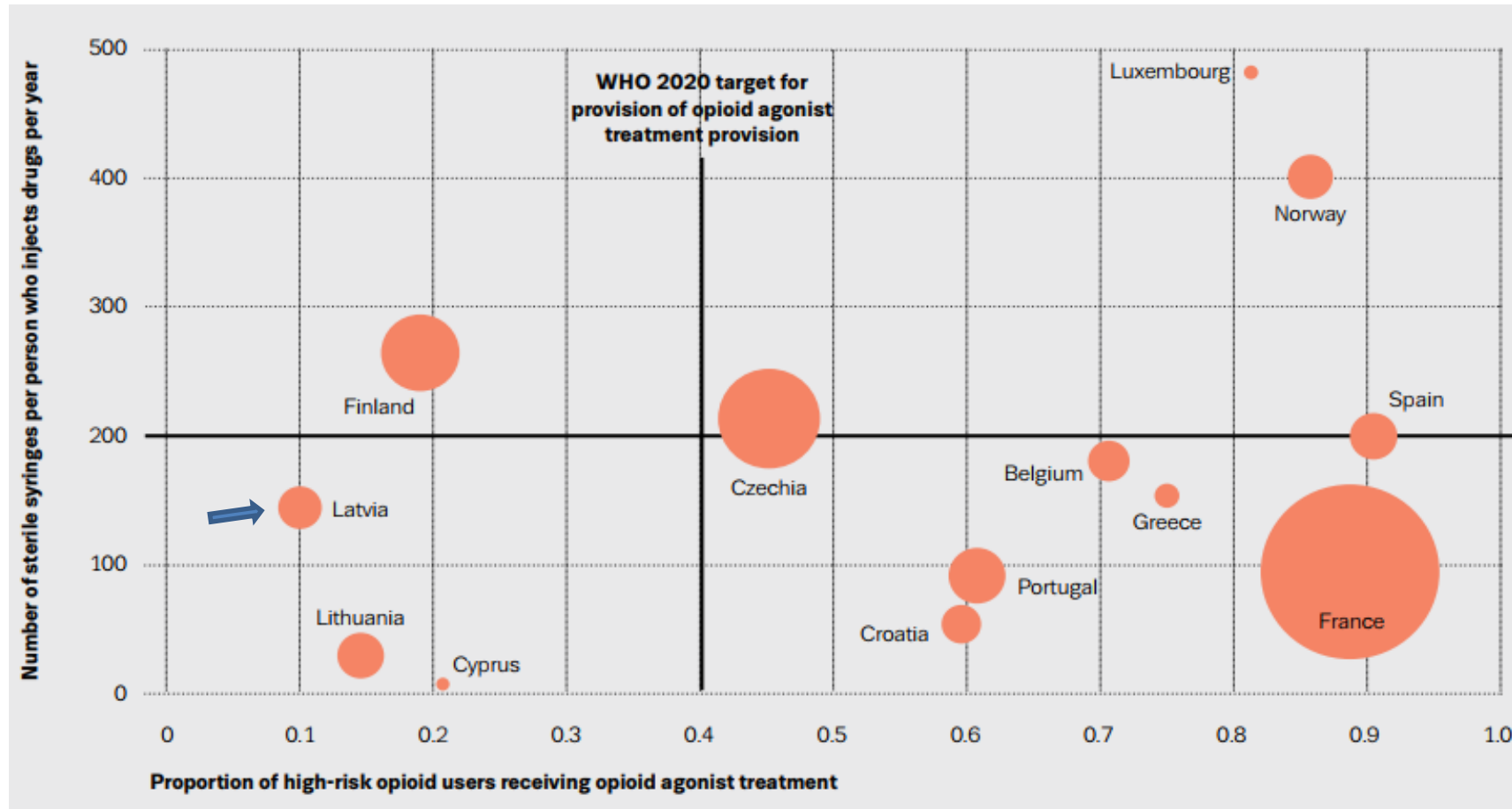
- 129 704
- 65 170
- 637

Aptvērums ir balstīts uz jaunākajām valstu aplēsēm par injicējamo narkotiku lietošanu un augsta riska opiodīdu lietošanu, ko papildina kaitējuma mazināšanas pasākumu dati (maksimāli divu gadu diapazonā). Aplēse par opiodīdu aizstājterapijas aptvērumu attiecībā uz Beļģiju ir iegūta no 2019. gada veikta subnacionāla pētījuma.

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Šļirču izdalīšana un opioidīdu aizstājterapijas pieejamība 2021. gadā

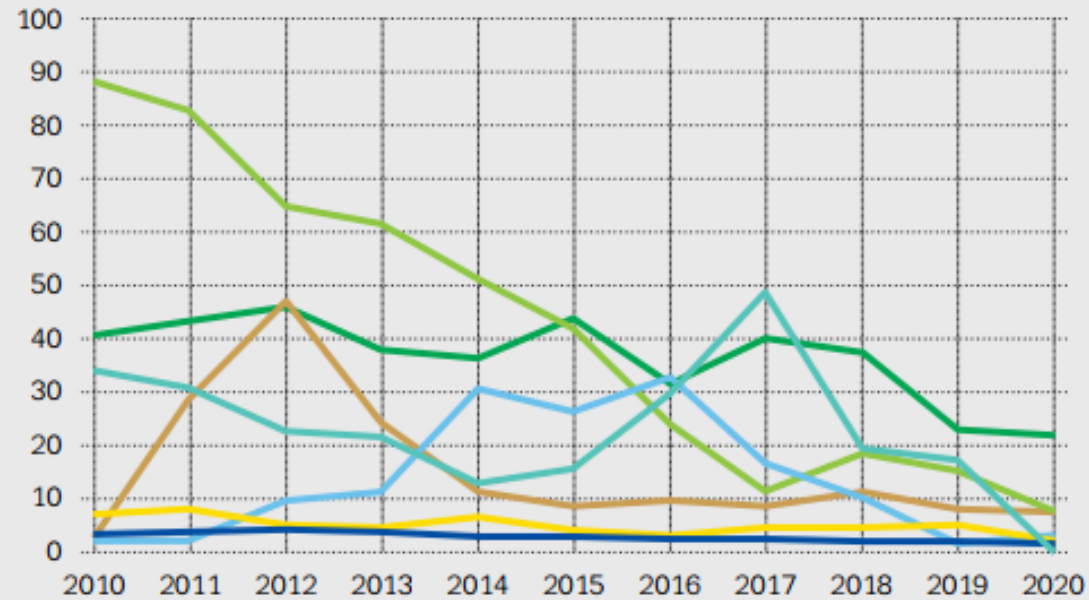

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ar injicējamo narkotiku lietošanu saistītā HIV incidence izvēlētās valstīs, pa gadiem

Trends in new HIV diagnoses attributable to injecting drug use
per million population – EU and selected countries

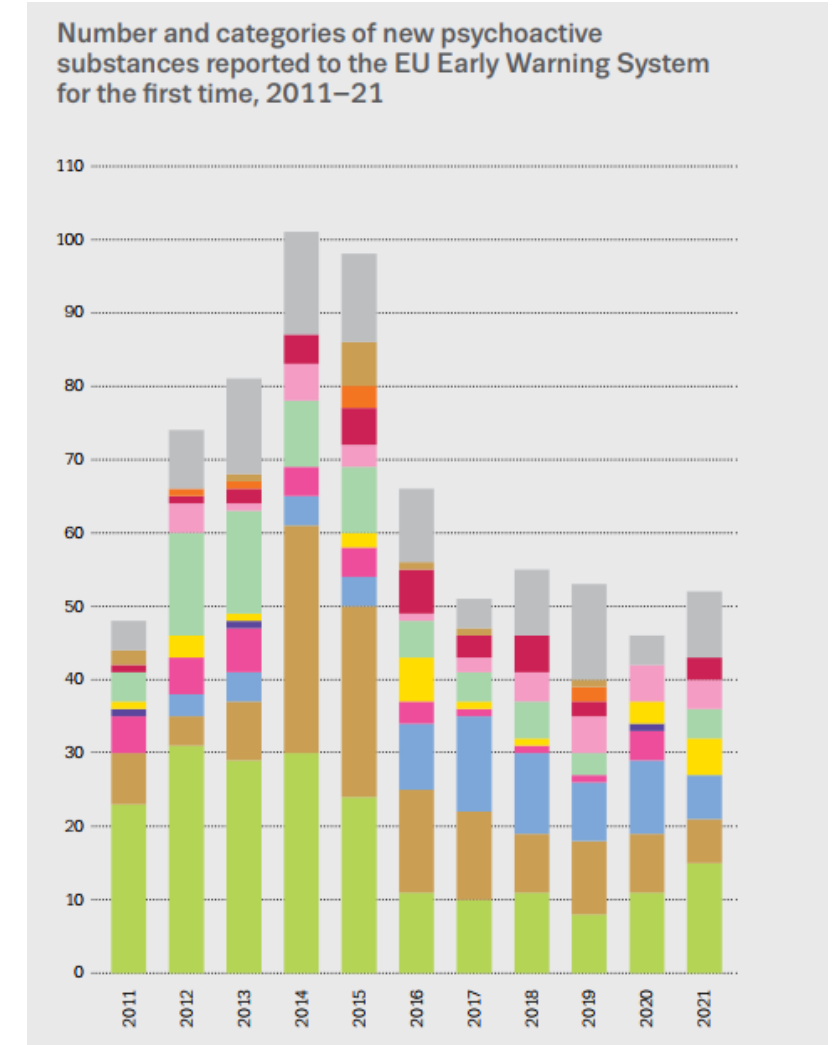
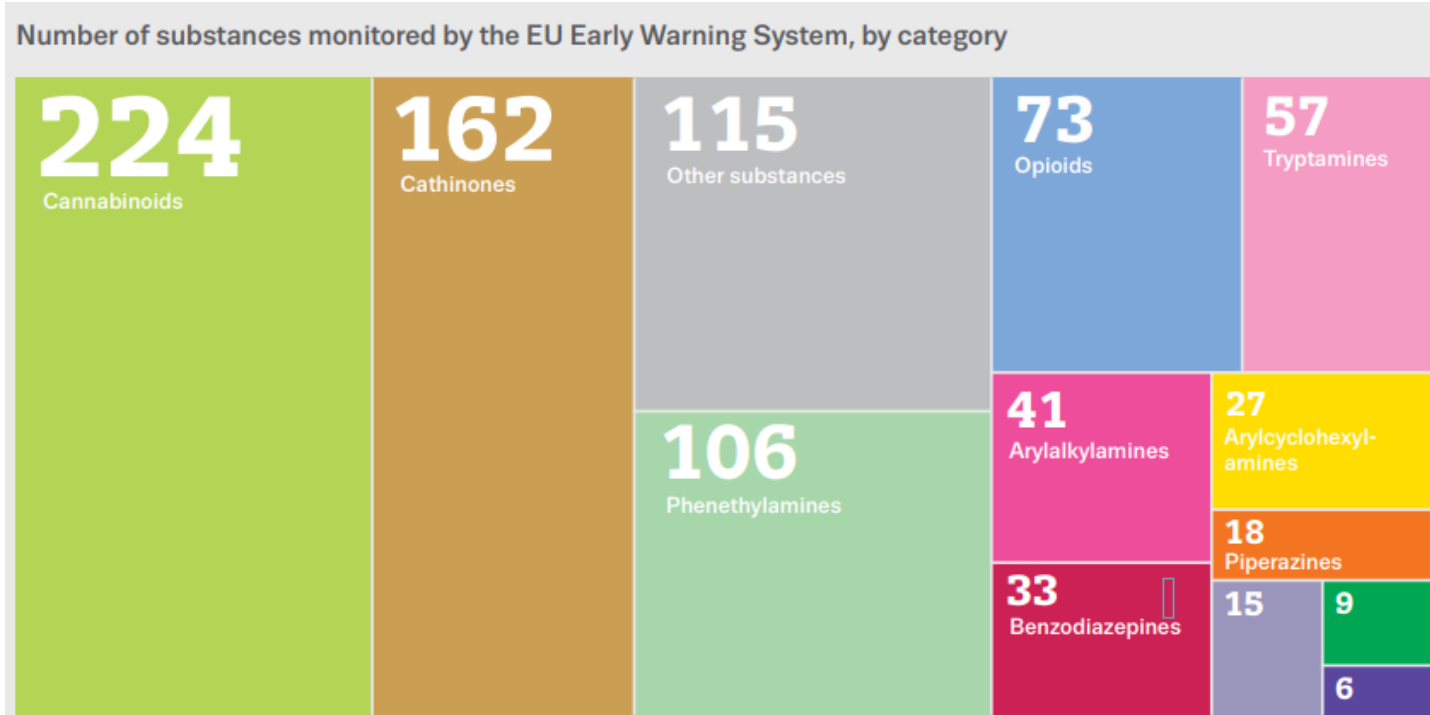
Cases per million population

Slimību profilakses un kontroles centrs

Jauno psihoaktīvo vielu ziņojumu skaits ES agrīnās brīdināšanas sistēmā un to dinamika

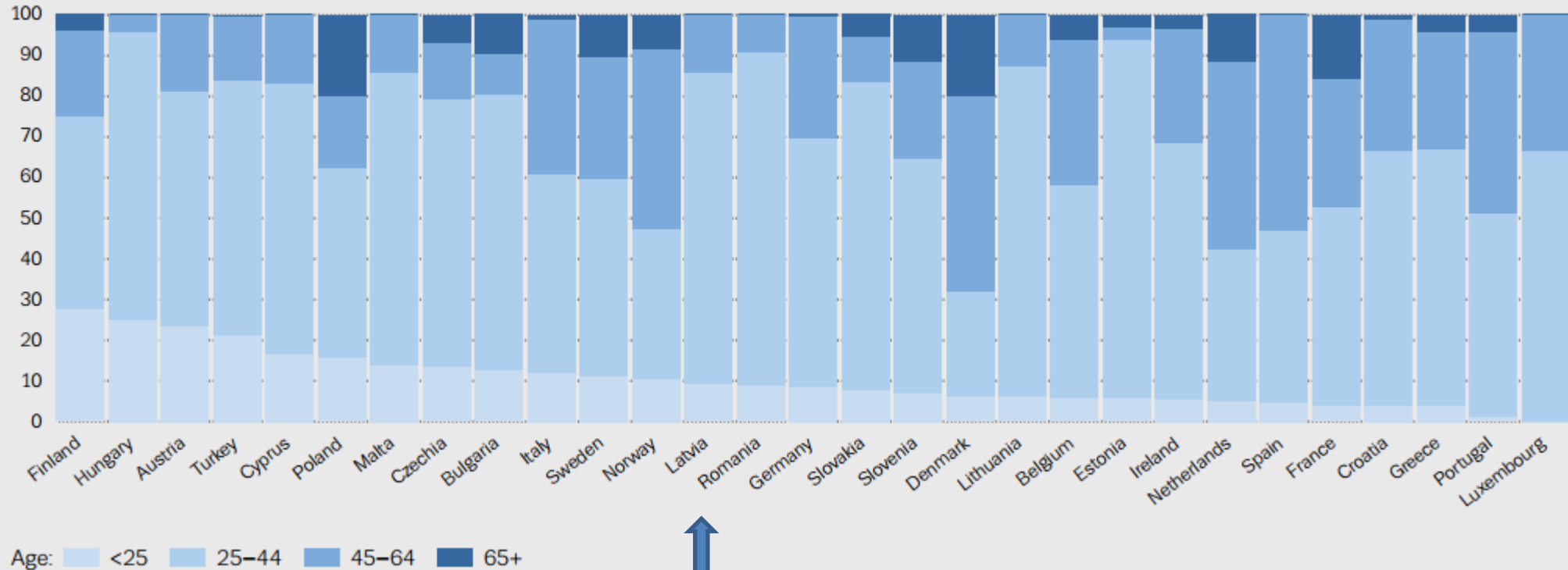

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ar narkotikām saistīto nāves gadījumu vecumsadalījums ES, Norvēģijā un Turcijā

Age distribution of drug-induced deaths reported in the European Union, Norway and Turkey in 2020
or most recent year

Percent

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Ar narkotiku pārdozēšanu saistītu nāves gadījumu skaits sadalījumā pa dzimumiem un vecuma grupām Latvijā

Gads	Kopā	Vīrieši	Sievietes
2016	18	11	7
2017	22	20	2
2018	20	17	3
2019	12	8	4
2020	21	20	1
2021	15	14	1

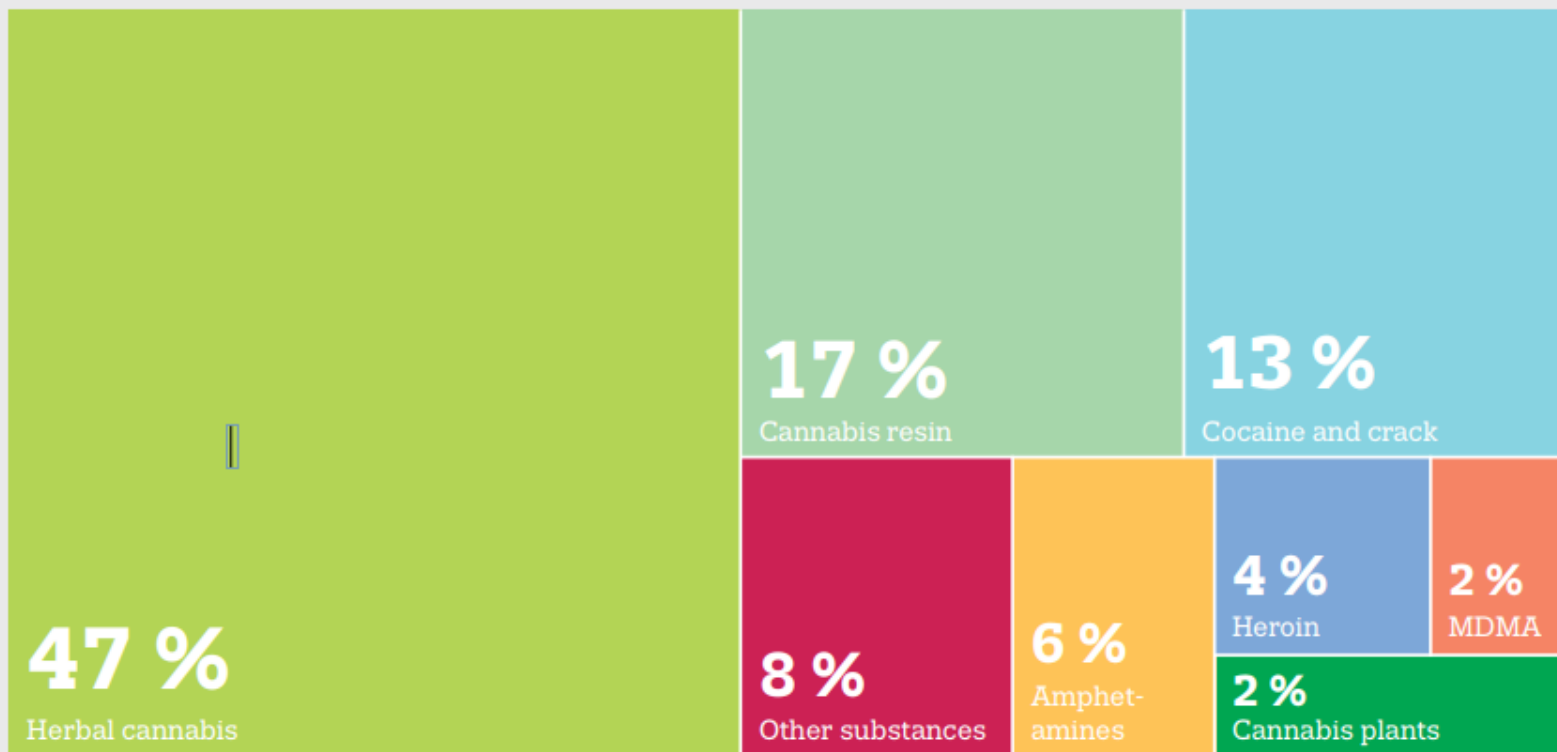
Gads	Kopā	Vecuma grupas					
		15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60+
2016	18	1	5	8	3	1	
2017	22		4	13	4	1	
2018	20	1	3	11	5		
2019	12		3	6	2		1
2020	21	1	3	12	3	2	
2021	15		4	9	2		

Slimību profilakses un
kontroles centrs

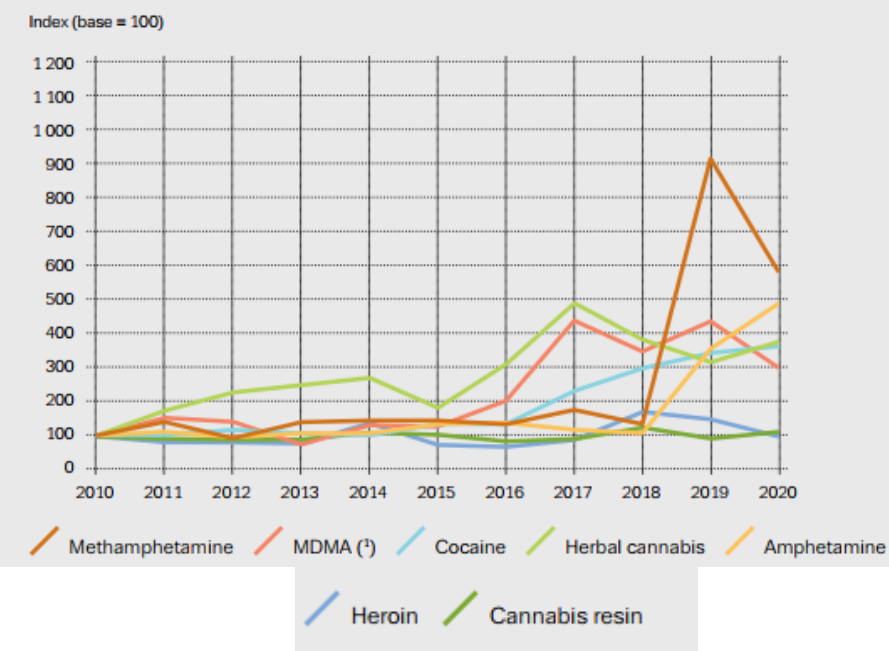
Izņemto vielu daudzums ES un tā dinamika

Number of reported drug seizures, breakdown by drug, 2020

Īpatsvars procentos no visa izņemtā apjoma

Quantity of drugs seized in the European Union,
indexed trends 2010–2020

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Galvenie secinājumi

- Covid-19 pandēmijas ietekmi uz narkotiku tirgu un narkomāniju pagaidām vēl nav iespējams novērtēt pilnībā, tomēr tā ir konstatējama
- Provizoriskie dati liecina, ka ceļošanas ierobežojumu ietekme uz narkotiku tirgu bija mazāka nekā varētu gaidīt, turklāt tas ļoti strauji atgūstas
- Eiropai ir jābūt gatavai tām konsekvencēm, kas saistītas ar pārmaiņām Afganistānā, bet neskaidrības Eiropas narkotiku situācijā izraisa arī karš Ukrainā
- Kanabisa lietošana ir biežāk nosauktais iemesls, uzsākot ārstēšanu no narkotiku atkarības – 45% no visiem uzsāktās ārstēšanas gadījumiem Eiropā. Rīcībpolitikas un regulējuma izmaiņas Eiropā izraisa augošus izaicinājumus saistībā ar jauniem kanabisa lietošanas veidiem un formām
- Kokaīna loma ar narkotikām saistītajās veselības problēmās Eiropā ir būtiski pieaugusi, tā pieejamība un lietošana saglabājas ļoti augstā līmenī. Ir pazīmes, kas liecina par metamfetamīna pieejamības un lietošanas pieaugumu

Slimību profilakses un
kontroles centrs